

ORGANDONATION, TRANSPLANTATION OCH SITUATIONEN I SVERIGE

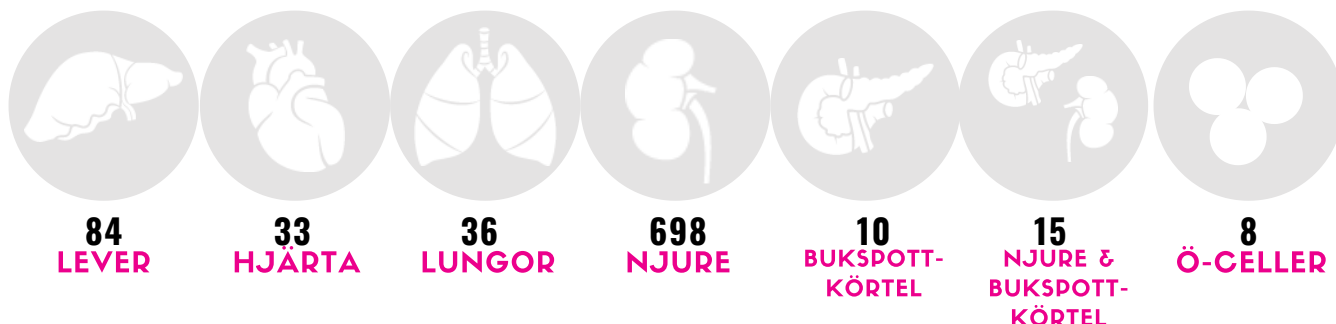
PRESSKIT

Statistik och information hämtad från Socialstyrelsen,
Scandiatransplant och GODT (Global Observatory on donation
and transplantation).
Se www.merorgandonation.se/statistik för mer statistik

SITUATIONEN I SVERIGE JUST NU

JANUARI 2021

JUST NU FINNS ETT BEHOV AV MER ÄN 880 ORGAN

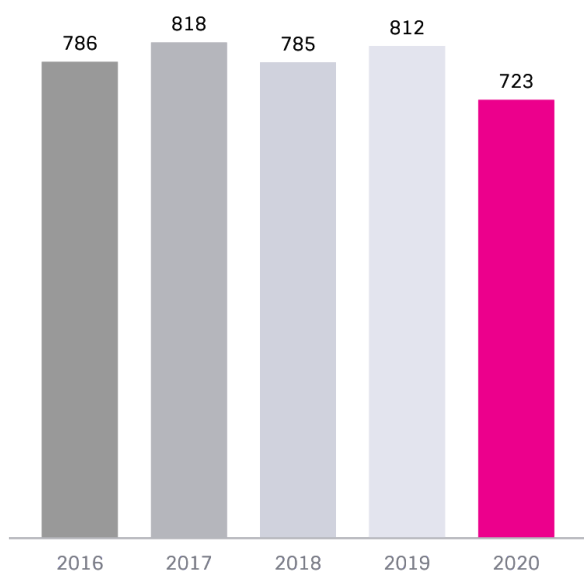
Just nu väntar ungefär **840** personer på ett organ i Sverige. För att bli uppsatt på en väntelista krävs det att vården redan testat alla alternativa behandlingar. Du ska vara så pass sjuk att du inte förväntas överleva länge utan behandling, men du ska vara tillräckligt frisk för att klara av operationen och rehabiliteringen efter en transplantation. En transplantation är således alltid en sista utväg för en svårt sjuk person. Det är många fler än de som är uppsatta på väntelistan som faktiskt är i behov av organ i Sverige. Det kan vara personer som inte uppfyller dagens kriterier och därför inte sätts upp på väntelistan.

Under 2019 avled **41** personer i väntan på organ. Utöver det blev **54** personer permanent borttagna från väntelistan. Den vanligaste orsaken till att någon blir permanent borttagen är att personen beräknas vara för sjuk för att genomgå en transplantation. Fram till första oktober 2020 har 33 personer avlidit i väntan på organ och 35 personer har blivit permanent borttagna.

Under 2019 genomfördes totalt **723** transplantationer i Sverige, varav **116** njurar från levande donatorer.

ANTAL TRANSPLANTATIONER

JANUARI-DECEMBER 2016-2020

LEVANDE OCH AVLIDNA DONATORER

JANUARI-DECEMBER 2016-2020

TRANSPLANTATIONER 2020

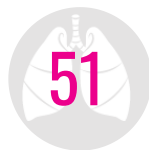
171

LEVER

54

HJÄRTA

51

LUNGA

429

NJURE

13

PANCREAS

10

PANCREAS & NJURE

5

Ö-CELLER

6

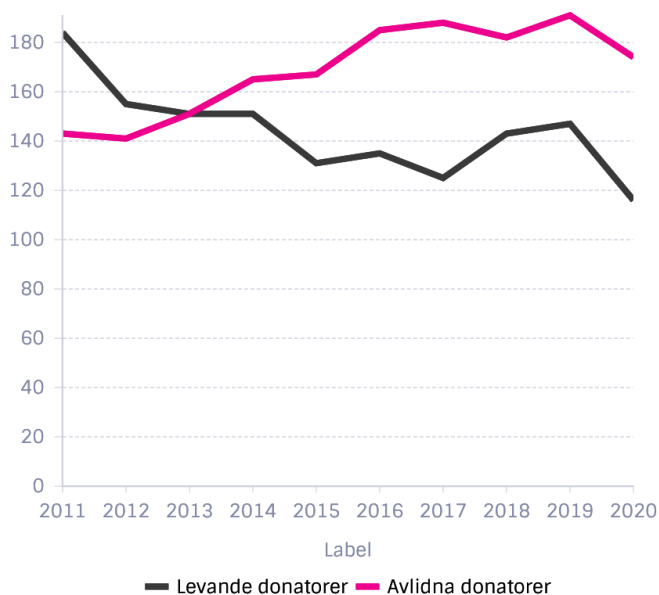
LEVER & NJURE

Under år 2020 genomfördes totalt **723** organtransplantationer i Sverige. Antalet avlidna och levande donatorer minskade förra året jämfört med 2019, till största del beroende på coronapandemin. Förra året kunde 116 personer att bli levande donatorer i Sverige, trots att många planerade operationer sköts upp och ställdes in.

Det finns idag ett **systemfel** i Sverige när det kommer till hur vi jobbar med organ-donation. Vi har den högsta viljan i världen, nästan nio av tio uppger att de vill donera sina organ. Samtidigt är det otroligt få som får möjlighet att faktiskt bli donatorer.

Av de drygt 90 000 personer som avled 2020 fick endast 174 personer möjlighet att donera sina organ efter sin död. Med beprövad praxis från andra länder och förändrad lagstiftning skulle vi kunna dubblera antalet donatorer i Sverige.

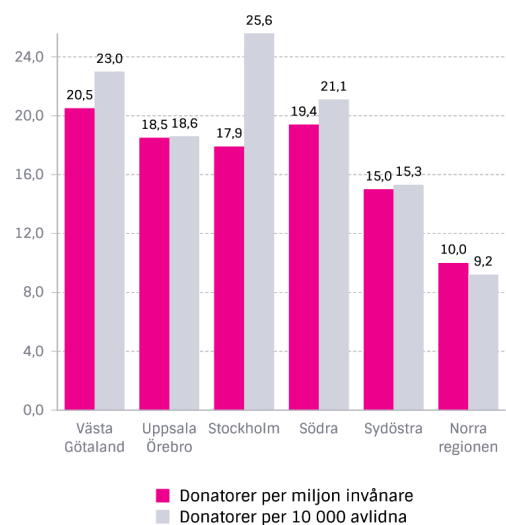
ANTAL LEVANDE OCH AVLIDNA DONATORER SEDAN 2011

I Sverige har vi stora **regionala skillnader**. Det innebär att du inte bara måste avlida på rätt sätt i Sverige för att bli donator - du ska dessutom dö på rätt plats. Så ska det inte behöva vara. Patientens inställning till organdonation är det som ska stå i centrum - inte vilken region man råkar avlida i. Det är viktigt att arbeta för att jämna ut de regionala skillnaderna i Sverige, inte bara för att öka antalet donatorer utan också för att göra vården i livets slut mer jämlik.

Ett vanligt internationellt mått för att jämföra antalet donatorer mellan länder är antal donatorer per miljon invånare. Ser vi till detta mått hamnar Sverige långt efter jämförbara länder, som exempelvis Spanien eller Storbritannien (nästa sida). Detta är extra anmärkningsvärt eftersom viljan till donation är så pass hög i Sverige - nästan nio av tio vill donera sina organ.

DONATORER PER MILJON INVÅNARE ELLER DONATORER PER 10 000 AVLIDNA?

Siffrorna i tabellen avser 2019 års siffror.

VARFÖR DONERAS SÅ FÅ ORGAN IDAG?

Inom ramen för dagens regelverk och sjukvårdssystem är det endast ett fåtal av alla avlidna personer som har möjlighet att donera sina organ.

**CA 90 000
PERSONER AVLIDER
VARJE ÅR I
SVERIGE**

INTENSIVVÅRD

För att donera organ krävs det att man avlider på en intensivvårdsavdelning. Under 2020 avled **3 619** personer på Sveriges intensivvårdsavdelningar.

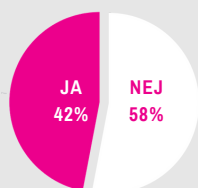
RESPIRATOR

En förutsättning för att organdonation ska vara möjlig är att patienten vårdas med respirator. 2020 avled **879** personer under dessa omständigheter.

MEDICINSKT LÄMPLIG

Det krävs att sjukvårdspersonal bedömer en möjlig donator som medicinskt lämplig. Totalt **224** personer bedömdes som medicinskt lämpliga under 2020.

VAR VILJAN KÄND?

Av de som bedömdes som medicinskt lämpliga var viljan känd i 42 procent av fallen. I de fall viljan inte är känd gäller förmodat samtycke. Närstående kan tolka viljan hos den avlidne om viljan inte är känd.

POSITIVA TILL DONATION

För att bli donator i Sverige ska man inte ha sagt nej till organdonation.

**174 PERSONER DONERADE ORGAN
2020**

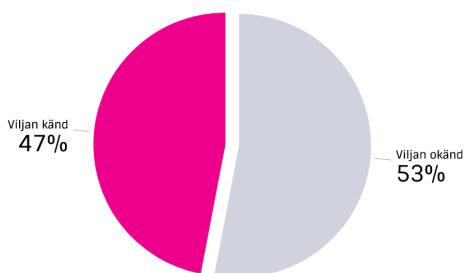
DE TVÅ VANLIGASTE FRÅGORNA

VARFÖR ÄR INTE ALLA AUTOMATISKT ORGANDONATORER?

En vanlig föreställning är att sättet hur man tar ställning (opt-in vs opt-out) är den viktigaste faktorn för hur många donatorer som finns i ett specifikt land. Så är inte fallet, då andra faktorer har större påverkan på hur många som kan bli organdonatorer i ett land.

I Sverige finns det tre sätt att ta ställning för organdonation; Donationsregistret, donationskort eller att man pratar med sina närstående. Alla tre sätten är lika mycket värda juridiskt.

När en person avlider under de förutsättningar som krävs för att organdonation ska vara möjlig undersöker sjukvården viljan till donation. Om viljan inte finns uttryckt, varken i donationsregister, donationskort eller samtal med närstående, gäller förmodat samtycke. Under 2018 var viljan känd i knappt hälften av fallen.

Det förmodat samtycket betyder i praktiken att alla som inte sagt nej till organdonation är positiva till att donera sina organ.

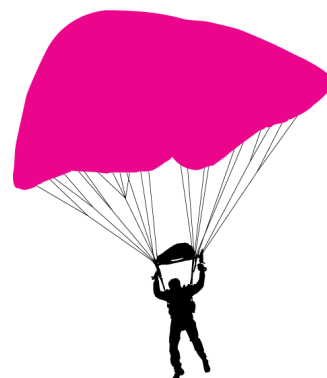
VARFÖR BLIR INTE FLER DONATORER?

I Sverige måste man avlida på en intensivvårdsavdelning under pågående respiratorbehandling för att bli donator.

Av de drygt 90 000 som avled 2018 var det ca 3500 som dog på en intensivvårdsavdelning. Av dessa var det bara ca 300 personer som avled under rätt omständigheter och bedömdes vara medicinskt lämpliga som donatorer. Totalt hade Sverige 182 organdonatorer under 2018.

Nästan nio av tio personer vill donera organ efter sin död i Sverige. De flesta har de medicinska förutsättningarna för att kunna donera, men det krävs att man avlider på ett väldigt specifikt sätt för att bli donator.

Det handlar således inte primärt om hur många som är anmälda till donationsregistret eller vilket typ av register vi har. För att bli bättre på organdonation och att respektera den höga donationsvilja som finns i Sverige behöver man utöka kriterierna för vem som får bli organdonator. Genom att införa beprövad praxis från våra Europeiska grannländer kan vi bli bättre på att respektera människors inställning till organdonation.

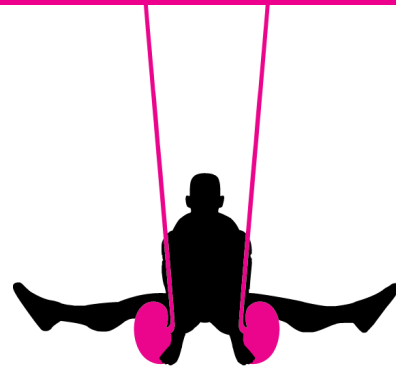

SVERIGE OCH EUROPA

Sverige är det land i världen där donationsviljan är högst, hela **85%** av oss vill donera organ för att rädda någon annan. Samtidigt är Sverige ett av de sämre länderna i Europa på att ta tillvara på denna höga vilja.

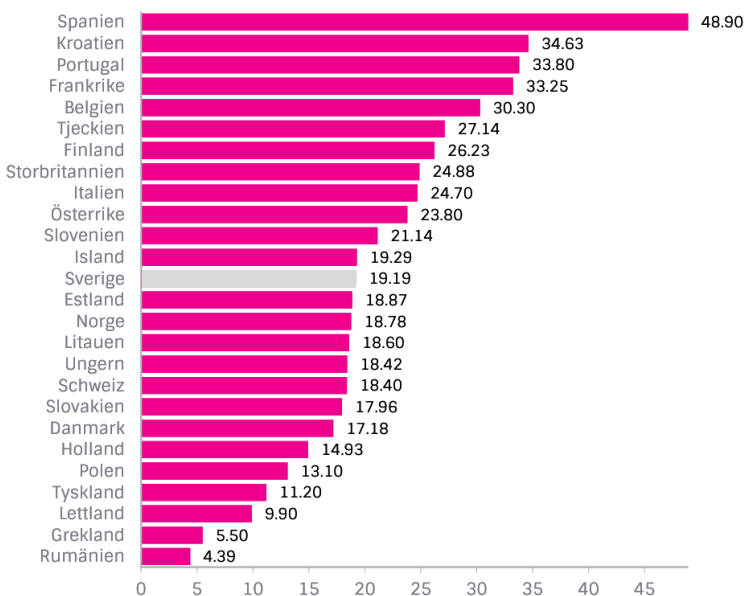
Det primära problemet är att det idag finns ett otydligt regelverk som styr vad sjukvården får och inte får göra för att respektera viljan hos de som vill bli donatorer. För att bli donator krävs det att du dör under väldigt specifika omständigheter. Du behöver avlida på en intensivvårdsavdelning, under pågående respiratorbehandling.

Av de ca 90 000 personer som avlider varje år i Sverige är det enbart några hundra varje år som avlider under dessa otroligt specifika omständigheter. Detta är den största anledningen till det systemfel som finns i Sverige och varför vi ligger så pass långt efter andra länder när det kommer till internationella jämförelser.

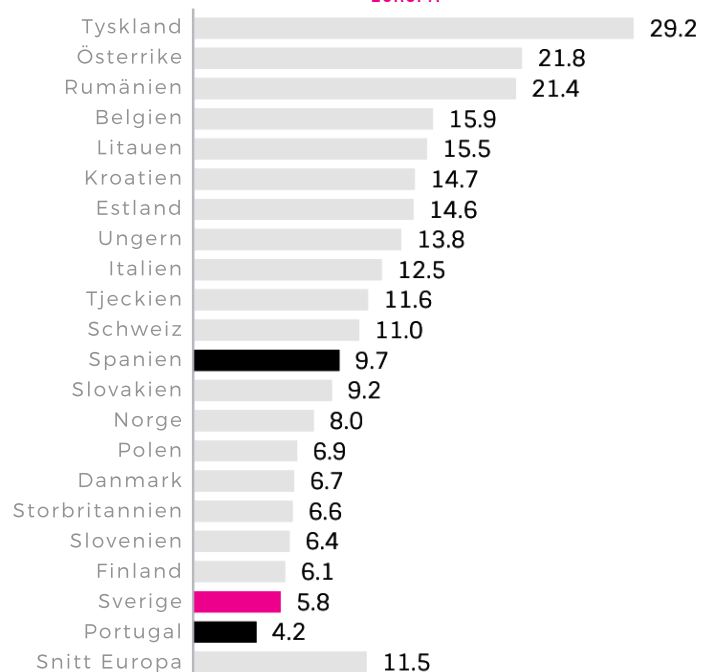

En annan myt är att antalet intensivvårdsplatser är den avgörande faktorn för hur många som får möjlighet att donera organ. Så behöver det inte vara. Portugal som är bland de bästa på att möjliggöra organdonation har minst antal IVA-platser samtidigt som Tyskland och Rumänien toppar listan över antal IVA-platser per invånare, men är sämre på att möjliggöra donation. Ett annat bra exempel på detta är att Storstockholm och Gotland mellan åren 2012-2016 dubblade antalet donatorer i regionen utan att öka antalet intensivvårdsplatser.

DONATORER PER MILJON INVÅNARE I EUROPA 2019

ANTAL IVA-PLATSER PER 100 000 INVÅNARE EUROPA

LÖSNINGARNA

För att lösa det systemfel som råder i Sverige behövs både juridiska och strukturella förändringar riktade mot sjukvården och det föråldrade regelverket som styr hur sjukvården arbetar med frågan. Regeringen lämnade fram den proposition som bygger på två statliga utredningar i november 2020. Genom att implementera de förslag regeringen lagt fram kommer vi på sikt kunna **dubblera** antalet donatorer i Sverige.

Detta skulle inte bara göra att fler blev transplanterade och färre dog i väntan på organ, det är också ett sätt att bygga ett system där lagstiftningen ligger i linje med befolkningens vilja och attityd. Vi vet att nästan nio av tio i Sverige vill donera - därför måste den nya lagstiftningen göra det möjligt för sjukvården att respektera befolkningens vilja att donera.

X2

Med rätt förändringar kan vi dubblera antalet donatorer i Sverige

MOD HAR IDENTIFIERAT SEX NÖDVÄNDIGA ÅTGÄRDER

Vi måste bli bättre på att respektera ett ja till donation, vilket inte görs idag.

Vi vill att organdonation ska bli en naturlig del av vården, vilket det inte är idag.

Vi vill införa DCD för att kunna respektera fler personers vilja (DCD betyder donation after circulatory death och innebär att fler personer kan bli organdonatorer i Sverige).

Vi vill ha ett förnyat regelverk och tydlighet kring vilka medicinska insatser som får initieras och förlängas för att möjliggöra donation.

Vi vill eliminera de stora regionala skillnaderna som finns idag.

Vi vill förenkla levande donation och införa ett nordiskt njurbytesprogram.

SNABBA FAKTA

Under 2020 dog ungefär **90 000** personer, av dem blev endast **174** organdonatorer.

En donator kan rädda upp till **åtta** andra personers liv.

1 januari 2021 väntade drygt **880** personer på ett nytt organ i Sverige, de flesta väntar på en **njure**.

Förra året genomfördes **ca 720** transplantationer, **116** av dem tack vare levande donatorer.

En person dör i veckan i väntan på organ i Sverige.

Sverige har **högsta viljan** men är en av de sämre på att respektera viljan till donation.

Det är möjligt att **dubblera antalet donatorer** med ny lagstiftning.

Vi är **världsledande** på transplantationer men bland de sämre på organdonationer.

85% av Sveriges befolkning är positiva till organdonation.

Det finns **inga** medicinska, etiska, ekonomiska, politiska eller religiösa **hinder** för att vi ska bli bättre på organdonation i Sverige.

Problemen med organdonation i Sverige är **juridiska** och **organisatoriska**.

Lösningarna finns - det gäller att implementera det som redan fungerar i andra länder.

Regeringen presenterade i november 2020 en proposition med förslag som kommer kunna **öka** antalet donatorer.

Över 20 000 personer har hittills fått **nytt liv** genom en transplantation i Sverige.